

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ :

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ—ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

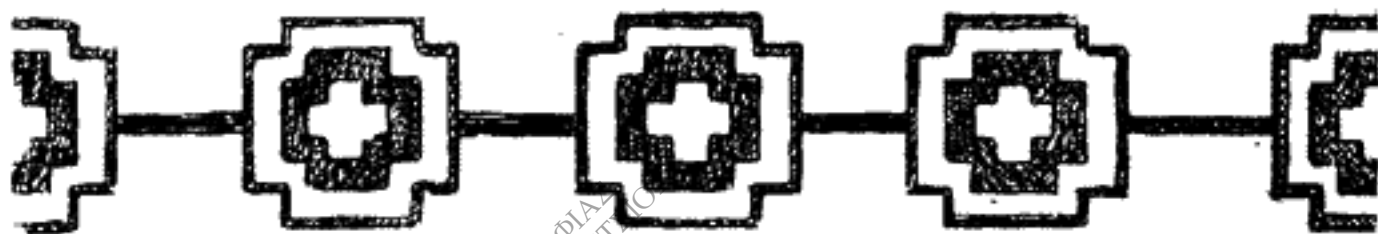
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1933

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46^Α
ΑΘΗΝΑΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ ΠΟΡΦΥΡΑ

Παρακαλῶ, ὡς μοῦ ἐπιτραπῇ, ὀλιγόλογος, νὰ σᾶς γνωρίσω ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τὸν θάνατον τοῦ Δημητρίου Συψώμου καὶ τὸ πένθος ποὺ ἐμπνέει ὁ θάνατός του. Δημήτριος Σύψωμος εἶναι ὁ Λάμπρος Πορφύρας, ὁ ἔγκριτος ἀγαπητὸς ποιητής. Ἐμπνέεται τὸ πένθος εἰς ὅλους ὅσοι ἐγνώρισαν καὶ ἠσθάνθησαν τὴν ποίησίν του, μεταξὺ τῶν ὁποίων φίλοι καὶ συνάδελφοι ἔχουν τὴν τιμὴν νὰ παρκαθήνται μέλη τοῦ ἰδρύματος τούτου. Ὁ Λάμπρος Πορφύρας μᾶς ἔφυγεν ὕστερον ἀπὸ συναπτήν πορείαν, ἐρωτικῶς ἀφιερωθεῖσαν εἰς μόνην τὴν ποίησιν. Τὸν ἐγέννησεν, εἰς τὰ 1879, ἐν ἀπὸ τὰ «χλωρὰ μασχοβολοῦντα νησιά τοῦ Αἰγαίου», καθὼς τὰ εἶχε κλαύσει, ἀπὸ τὴν δουλείαν μαρτυρικὰ πρὸ αἰῶνος καὶ πλέον ὁ παλαιὸς ποιητής. Ἐζῆσεν ἐπὶ καιρὸν, μὲ φιλοστόργου μητρὸς τὸ θάλπος, εἰς τὸν Πειραιᾶ. Τὰ γραφικὰ τῆς πόλεως ἀκρογιάλια, οἱ λόφοι τῆς, τὰ λιμάνια, τὰ κύματα, οἱ δρόμοι τῆς καὶ οἱ τόποι, καταφυγαὶ τοῦ ποιητοῦ, κρατοῦν ἀκόμη, ἔτοιμα νὰ τὸ ἀπηχήσουν, τὸ μελωδικόν, εὐρυθμον καὶ σιγαλόν, ὡς μὲ τὴν σιωπὴν συνυφασμένον τραγοῦδι του. Πολὺ πλησιέστερον πρὸς τὰ φυσικὰ πλάσματα, ἦτο γραμμένη μία του ἢ λειτουργία· τὸ κελάδημα. Τοῦ πρωΐμου του θανάτου φέρομεν κατανυκτικὴν τὴν λύπην, ἀλλ' ὁ ποιητής δὲν ἀποθνήσκει. Τὸ βιβλίον του οἱ «Σκιές», μονάκριβον εἰς τὴν γονιμότητα ἐκείνου, εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν προσήλωσιν καὶ τὸν θαυμασμόν. Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ εὐρεθῇ τρόπος νὰ ἔλθουν εἰς φῶς οἱ ὑπολειπόμενοι ἐξ Ἰσοῦ εὐτυχισμένοι στίχοι του, ἀνάμεσα εἰς αὐτοὺς καὶ μεταφράσεις ξένων γάλλων καὶ ἀγγλίων ποιητῶν, μὲ τὴν γνώσιν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ὁποίων ἐτρέφετο.

Ὁ Λάμπρος Πορφύρας, καθὼς τὸ πρῶτον ἐνεφανίσθη νεώτατος, πλουτίζων μὲ τὴν ἀκμὴν τῆς νεότητός του τὴν ἀναγεννωμένην μας ποίησιν, νέος καὶ παρέμενε, κύριος εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τοῦ στίχου, τὸν ὁποῖον ἀπαρ-

είαστον διетήρησεν ἡ εὐλαεὲς καλλιτεχνικὴ του συνείδησις. Ἡ πνευματικὴ ἐνέργεια ποὺ ἀποκρίνεται εἰς τὸ ὄνομα ποιητῆς δὲν συγγενεῦει μὲ τυχοδιωκτικὰς, καινοτόμους τάχ' ἀποπείρας, διὰ τὰς ὁποίας μόνον ἀπέχθειαν αἰσθάνεται ἡ ὀρθοδοξία τοῦ καλοῦ. Εἰς τὸν ποιητὴν ποὺ ἀγαπῶμεν εὐρίσκομεν ἰδιάζον κάτι, ποὺ ἀδυνατοῦμεν ἄλλοῦ νὰ τὸ συναντήσωμεν. Εἶναι ἡ πρωτοτυπία. Διάφοροι αἱ ἐμφανίσεις τῆς. Εἰς τὸν Λάμπρον Πορφύραν ἡ πρωτοτυπία δὲν προβαίνει μὲ ἄλματα. Ἐρχεται μὲ βήματα. Τὸ βῆμα τῆς, θὰ τὸ ἔλεγα στρατιωτικόν, ὡς ἐκεῖνο ποὺ δὲν διακρίνεται ξεχωριστά, καθὼς κινούμενον συναρμόζεται. Ὁμοῦς ὁ κοινὸς ρυθμὸς του συνδέει τὴν στερεότητα τοῦ βαδίσματος πρὸς ἰδιάζουσιν πτερωτὴν χάριν. Ἡ πρωτοτυπία τοῦ Λάμπρου Πορφύρα εἶναι καθὼς τὸ πρόσωπον ὄλου τοῦ κόσμου, ὁμοῦς μὲ τὸ χαμόγελον καὶ μὲ τὸ βλέμμα ἐλκύοντα. Ὁ Λάμπρος Πορφύρας, παρ' ὅλην τὴν ἐκλεκτικότητα τῆς καλαισθησίας του, εἶναι ὁ ποιητής τῆς παραδόσεως ἐκείνης, ὅπου ἔγκειται διὰ τὴν τέχνην, καὶ ἀρχαία καὶ νέα, ἡ ἀλήθεια. Τὴν παράδοσιν αὐτὴν τρία χαρίσματα τὴν ἀπαρτίζουν, ἀποτελοῦν τὴν ἀγίαν τῆς τριάδος· ὁ στίχος, ἡ γλῶσσα, ἡ ἔμπνευσις. Ὁ στίχος, μονότροπος ἢ πολύτροπος, καθιερωμένος κανονικός, ὁ πατροπαράδοτος ρυθμὸς, ὁ νόμος· ἡ γλῶσσα, δημοτικὴν τὴν ὠνομάσαμεν, εἰς ὅλων ζῇ τὰ χεῖλη· μὲ τὸν χαρακτῆρα τῆς καὶ μὲ τὴν μουσικὴν τῆς, γλῶσσα γεννημένη ἀκριβῶς, θὰ ἔλεγε κανεὶς, ἀπὸ τὸ τραγοῦδι, διὰ τὸ τραγοῦδι, μὲ τὴν φιλοδοξίαν νὰ δοκιμάσῃ τὰς μυρίας ἀπόψεις τῆς ζωῆς. Ἡ ἔμπνευσις... Μὲ τὸ ἄγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ Λάμπρου Πορφύρα εἶπα: Συνετρίβῃ γλυκυτάτη χορδὴ τῆς Ἑλληνικῆς λύρας. Ἀλλ' ὕστερον, καθαρώτερον, πλησιέστερον πρὸς τὴν ἀκμὴν τοῦ ζῶντος πάντοτε ποιητοῦ, μοῦ ἐθώπευσαν τὴν ἐνθύμησιν τέσσαρες στίχοι του:

Σ' ἓνα καλάμι λεπτὸ μαγικὸν ἔχω κλείσει,
 σὲ μιὰ χρυσή πού οἱ Νεράϊδες μοῦ ἔδωσαν,
 [φλογέρα
 ὅλους τοὺς ἤχους πού κλαῖν καὶ στεναίνουν
 [στὴ φύση:
 τῆς ρεματιᾶς, τῆς βροχῆς, τῶν δέντρων καὶ
 τοῦ ἀέρα.

Ὁ ἀέρας, τὰ δέντρα, ἡ ρεματιὰ, ἡ βρο-
 χή, τὰ βράχια, τὰ ῥόδα, τὸ βράδι στὸ χω-
 ριό, ὁ Κεραμεικός, μιὰ μικρὴ φωλιά χελιδ-
 νῶν, καὶ ἄλλα πόσα! ὅλα τοῦ πρωῒνου λυ-
 καυγοῦς καὶ τοῦ βραδινοῦ λυκόφωτος τὰ ἡ-
 μίσεστα περάσματα, προσδίδοντα εἰς τὴν
 ποίησιν τοῦ Πορφύρα τὸ θάμβος τοῦ γλυκο-
 χαράματος. Καὶ ἰδοὺ τὸ τρίτον στοιχεῖον τῆς
 τριαδικῆς ἀγιοσύνης, ἡ παράδοσις τῆς ἐμ-
 πνεύσεως. Ἀλλὰ τὸ μαγικὸν καλάμι του μᾶς
 τὴν μεταδίδει μαγικὴν τὴν τρισυπόστατον
 παράδοσιν, ἐμπνευσιν γλῶσσαν, στίχον. Ὁ
 Λάμπρος Πορφύρας εἶναι ὁ ὑποκειμενικώτα-
 τος μεταδότης ἐνὸς αἰθερίου λυρισμοῦ. Καὶ

ὅπου ζητεῖ ὁ ποιητὴς νὰ συλλάβῃ σύμβολα
 ἐπικώτερα, καθὼς εἶναι ὁ Διγενὴς Ἀκρίτας
 εἰς τὸν «Θρύλον Ἀγάπης», ὁ «Χάρος» του,
 δημιουργὸς ἀσυλλήπτων ὠραιότητων, ἡ «Δέη-
 ση γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ Παπαδιαμάντη» ὁ τι-
 τλοφορημένος μὲ τὸν παροιμιώδη στίχον τοῦ
 Βιργιλίου κατανυκτικός τοῦ θρήνου, ὁ Λάμ-
 προς Πορφύρας βλέπει, διὰ τὰ σύμβολα
 αὐτὰ δὲν δαπανᾷ καμμίαν χειρονομίαν, δὲν
 μετατοπίζεται νὰ τὰ προσβλέψῃ καὶ ἀπ' ἄλ-
 λοῦ κάπου, πλατύτερον, ἀνετώτερον. Ἀπα-
 ρασάλευτος, ὅλα τὰ προσδέχεται καὶ τὰ προ-
 σεγγίζει ὅλα εἰς τὸ ἐξιθανικευτικόν του ἔρημη-
 τήριον. Μόνος, πάντοτε ὁ ἴδιος. Δύο τῶν ἀρί-
 στων ποιημάτων του ὁ χριστιανικὸς «Ἑσπερι-
 νός» καὶ ὁ πολύθεος «Προσκυνητής», ἀναδί-
 δουν τὴν αὐτὴν εὐωδίαν ἱεροῦ μοσχολιδάνου.

Τῆς ποιήσεώς μας, ἀπὸ τὸν καιρὸν πού
 μᾶς ἔδωκε τὸ μέγα σύνθημα τῆς ἀναγεννή-
 σεως, ἀρχιμουσικὸς τῆς ὀρχήστρας, ὁ Σολω-
 μός, ἀλησμόνητος αὐλητὴς μουσικώτατος καὶ
 ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει ὁ Λάμπρος Πορφύρας.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ

ΤΟ ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ (1897)